

УДК: 619:617.57:636.22/24

РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ПАПІЛОМАТОЗУ ТА ПОРІВНЯЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЛІКУВАННЯ ХВОРОЇ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

Черняк С.В., канд. вет. наук,
Головаха В.І., канд. вет. Наук,
Нагорний В.в., канд. вет. наук,
стадник П.О., канд. вет. наук

Білоцерківський ДАУ

Черняк Н.Г., канд. с.-г. наук

Інститут розведення та генетики тварин УААН, м. Київ

Ткаченко А.С., гол. лікар ветмед.

Встановлено у віковому аспекті ступінь розповсюдження та частоту локалізації папілом у різних ділянках тіла та проведено порівняльну ефективність двох методів лікування великої рогатої худоби хворої на папіломатоз.

На даний час важко назвати вид тварин, у представників яких не були б описані неоплазії. Розкриття етіології, шляхів профілактики і боротьби з пухлинними захворюваннями і лейкозами, створення нових методів діагностики, розшифрування суті пухлинної трансформації клітин – найважливіші проблеми сучасних біологічних, ветеринарних та медичних наук.

Серед новоутворень у великої рогатої худоби досить часто спостерігаються папіломи, які локалізуються на шкірі, слизових оболонках ротової порожнини та зовнішніх статевих органах[1].

Це захворювання розповсюджене в різних частинах земної кулі, а в деяких країнах воно проявляється у вигляді ензоотії [2]. Виникнення папіломатозу в господарствах завдає значних економічних збитків від недоотримання молочної продукції, зниження приросту живої ваги, бракування шкірної сировини. Тому питання боротьби з папіломатозом в неблагополучних господарствах є актуальним, особливо при масовому його розповсюдженні.

Метою нашої роботи було: встановити ступінь розповсюдження та частоту локалізації папілом у різних ділянках тіла тварин і дати порівняльну оцінку ефективності деяких методів лікування великої рогатої худоби, хворої на папіломатоз.

Матеріали та методи. Матеріалом для досліджень була велика рогата худоба різних вікових груп, хвора на папіломатоз, яка належить ПОП агрофірма "Білоцерківська" Білоцерківського району Київської області.

Результати досліджень. У господарстві масові випадки папіломатозу у великої рогатої худоби почали діагностувати з 1999 року, до цього дане захворювання мало поодинокі випадки.

Проте поступове збільшення хворих тварин, спонукало ветеринарних працівників до ведення обліку хворих на папіломатоз тварин, і було розпочато цілеспрямовану боротьбу з даним захворюванням.

Ветеринарними спеціалістами було випробувано за цей період різноманітні методи та схеми лікування тварин, хворих на папіломатоз. Це стосується і методу аутовакцинації, фітотерапії та місцевої аплікаційної терапії.

Із методів аплікаційної терапії у господарстві були випробувані різні препарати саліцилової кислоти, проте їх лікувальна ефективність не перевищувала 30-50%, а випадки рецидиву були досить частими.

Непогані результати давала фітотерапія, для цього застосовували настій паростків картоплі і сік чистотілу. Метод давав досить високу ефективність, проте випадки рецидиву також мали місце.

Ветеринарними працівниками відмічалось, що метод мав недолік у плані трудомісткості використання: попередньо необхідно було приготувати велику кількість фітопрепаратів, але індивідуально, при спорадичних випадках, методи фітотерапії слід активно впроваджувати в клінічну практику.

Хірургічний метод не одержав позитивної оцінки внаслідок, необхідності висікання великої кількості папілом на тілі тварини.

Враховуючи вищесказане, для встановлення дійсної картини розповсюдження захворювання нами були використані первинні документи ветеринарної звітності, починаючи з 1999 року, а також власні клінічні дослідження. При цьому нами враховувались: вік тварин, що захворіли, місце локалізації і розмір папілом. На основі цього встановили клінічну форму папіломатозу і отримані результати відобразили в табл. 1.

Таблиця 1 – Розповсюдження папіломатозу серед великої рогатої худоби

Роки	Заг. к-ть гол.	Вражено		Телята		Нетелі		Корови					
		гол.	%	гол.	%	гол.	%	1-2 лакт.		3-4 лакт.		10 - лакт.	
								гол.	%	гол.	%	гол.	%
1999	770	64	8,31	18	28,12	16	25,0	15	23,4	9	14,06	6	9,38
2000	810	58	7,16	20	34,48	14	24,13	12	20,7	8	13,8	4	6,9
2001	840	52	6,19	17	32,7	14	26,92	10	19,3	6	11,53	5	9,61

Аналізуючи показники даної таблиці, ми можемо сказати, що в 1999 році з трьох, що піддано аналізу, захворюваність на папіломатоз була найвища, і становила 8,31 % від загальної кількості тварин. У подальшому кількість хворих тварин динамічно знижується, але все ж у 2001 році відсоток хворих був високим і становив 6,19% від загального поголів'я великої рогатої худоби.

Якщо звернути увагу на віковий аспект, то виявляється, що найчастіше вражаються папіломатозом телята, нетелі та корови 1-2 лактації.

Враховуючи те, що папіломатоз є захворюванням вірусного походження [3,4], то в даному випадку можна говорити лише про спонукаючі фактори, а такими є перш за все травми. Тому локалізація папілом на вушних раковинах зустрічається лише у молодняку, що ми пов'язуємо із травмуванням вушної раковини під час нумерації тварин.

Таким чином, із усіх вікових груп до папіломатозу найбільш сприятливі телята, нетелі та корови 1-2 лактації.

При клінічному обстеженні хворих тварин ми звертали увагу на місце локалізації папілом, їх форму та розмір. Отримані результати показані в табл. 2.

Таблиця 2 – Частота локалізації папілом у різних ділянках тіла у великої рогатої худоби у віковому аспекті

Вікові групи	Кількість тварин, гол.	Шкіра вимені	шия	плечі	вуха	оці	соски	Нижня черевна стінка	Зовнішні статеві органи
Нетелі і молодняк	99	-	22	26	17	9	-	9	16
Корови 1-2 лактації	37	15	-	-	-	-	14	3	5
Корови 3-5 лактації	23	11	-	-	-	-	7	3	2
Корови, < 10 лактації	15	6	-	-	-	-	9	-	-

Аналіз отриманих результатів у певній мірі дозволяє не лише виявити переважання тієї чи іншої форми папіломатозу, а й звернути увагу на групу причин та факторів, що сприяють виникненню захворювання.

Так, стосовно молодняка та нетелів, то тут, у першу чергу привертає увагу локалізація папілом у ділянці шиї (22 випадки), плечах (26), вушній раковині (17), у нижній ділянці черевної стінки та на очах (по 9 випадки), ділянці зовнішніх статевих органів (16).

Травмування зовнішніх статевих органів у телиць відбувається при проявах ознак статевої охоти, при цьому тварини наносять травми одна одній рогами або об предмети зовнішнього середовища. Можливе також пошкодження слизової оболонки зовнішніх статевих органів під час парування телиць бугаями-плідниками.

Нижня черевна стінка травмується під час безприв'язного утримання тварин на вигульових майданчиках об предмети зовнішнього середовища, або від ударів рогами інших тварин.

Стосовно корів 1–2 лактації, локалізація папілом зустрічається на зовнішніх статевих органах – 5 випадків, відповідно на нижній ділянці черевної стінки – 3, на сосках та шкірі вимені, відповідно 14 і 15, що знову переважно пов'язано зі значними травмами цих ділянок тіла. А так як у молодих тварин тканини вимені не підготовлені до таких сильних подразників, як машинне доїння, то і відбувається його травмування, і на цьому фоні виникає захворювання. Крім того, виникнення папіломатозу може бути пов'язане зі зниженням резистентності шкіри та слизових оболонок, чому сприяє гіповітаміноз А.

Найбільш резистентними є корови 3–5 лактації, у них локалізація папілом на сосках спостерігалася лише у 7 тварин.

У старших корів (більше 10 лактації) папіломи також переважно вражають соски (9 тварин), але у більшості ці тварини, особливо при змішаній формі папіломатозу, в господарстві вибраковуються.

Поряд із вивченням розповсюдження папіломатозу серед великої рогатої худоби в господарстві нами була проведена клінічна оцінка деяких методів лікування.

За метод порівняння ми взяли новокаїнотерапію, яка по відношенню до частоти рецидивів отримала найбільш позитивну оцінку ветеринарних працівників.

Для цього нами було відібрано 16 хворих тварин із шкірними формами папіломатозу.

Лікування проводили 0,5% розчином новокаїну, який вводили внутрішньовенно один раз на день за схемою: 10, 20, 40, 60, 80, 100, 80, 60, 40, 20, 10 мл.

Для дослідної групи також було відібрано 16 тварин зі шкірною формою папіломатозу, для лікування, яких застосовували РБС (регенеративний біостимулятор) у поєднанні з 0,5% розчином новокаїну (у співвідношенні 1:10), який вводили у дозі 5–10 мл (залежно від величини папіломи) підшкірно під папіломи з інтервалом між ін'єкціями 3–5 діб. Результати досліджень представлені в табл.3.

Таблиця 3 - Ефективність різних патогенетичних методів лікування папіломатозу у великої рогатої худоби

Метод лікування	Загальна кількість голів	Термін викупування (днів)	Видужало (%)	Період рецидивування		
				днів	голів	%
Новокаїнотерапія	16	18–24	94	4–5 міс.	1	6
РБС+новокаїн	16	10–12	100	–	–	–

Слід відмітити, що в обох групах поряд із застосованими методами застосовували хірургічне лікування, особливо в тих випадках, коли новоутворення були масивними або папіломи були на нитковидній ніжці, (0,5 см в діаметрі). Папіломи на нитковидній ніжці видаляли безкровним методом, для цього ніжку останніх перев'язували тонкою лігатурою, а масивні пухлини видаляли хірургічним методом. Для цього під новоутворення вводили 0,5%-ний розчин новокаїну і після підготовки операційного поля за допомогою скальпеля видаляли пухлину. Дефект тканин закривали глухим швом, місце операції обробляли 5% спиртовим розчином йоду.

У тому випадку, коли накладали лігатуру, протягом 3–4 діб папілома, підсихаючи, відпадала, а на її місці утворювалась невелика ділянка рубцевої тканини.

Для новокаїнотерапії характерні були регресивні процеси вже після 3–4 ін'єкцій 0,5% розчину новокаїну, при цьому у папіломи відбувалося зморщення ніжки, з послідовним зморщенням і самої бородавки. Клінічне виліковування тварин наступало на 18–24 добу лікування.

При застосуванні регенеративного біостимулятора на новокаїні, слід зазначити, що РБС є стимулятором загально біологічної та імунорегуляторної дії, що спонукає протівірусний захист, відновлює трофічні функції та підвищує активність ретикулоендотеліальної системи [5,6]. Тому можливо, що такі його фармакодинамічні властивості і сприяють клінічному виліковуванню тварин у середньому на 10–12 - ту добу лікування.

Висновки:

1. Папіломатоз широко розповсюджений у господарстві і найчастіше хворіють молодняк, нетелі та корови 1–2 лактації.

2. Причинами папіломатозу у великої рогатої худоби є травми, а також зниження бар'єрної функції шкіри та слизових оболонок за рахунок недостачі в раціоні вітаміну А.

3. Найчастіше папіломи локалізуються на шкірі вимені та сосках, в ділянці шиї, плеча, вух та на слизовій оболонці зовнішніх статевих органів.

4. Для лікування хворої великої рогатої худоби на папіломатоз, ми рекомендуємо застосовувати регенеративний біостимулятор на 0,5% розчині новокаїну, який сприяє клінічному виліковуванню хворих тварин на 8–12 діб раніше порівняно з традиційним методом лікування.

Список літератури.

1. Кравчук В. Остеподібний папіломатоз вимені у корів / Тваринництво України. – 1995. – №4–5. – С.25–26.
2. Забежинский М.А., Серовольский О.К. Классификация опухолей животных по системе TNM // Ветеринария. – 1997. – №8. – С.37.
3. Кудрявцева Т.П. Опухоли крупного рогатого скота. // Науч. тр. ВИЭВ. – Москва. – 1981. – Т.54. – С.106–116.
4. Нечаев П.Н. Этиопатогенез папиломатоза // Ветеринария. – 1987. – №11. – С.20–21.
5. Колос Ю., Токарев М. Регенераторний біостимулятор РБС – вищий за європейські аналоги / Тваринництво України. – 1995. – №6. – С. 25.
6. Лікування поліпозу в собак / В.Левченко, В.Головаха, В.Гаркавий, В.Семенів, В.Дикий // Тваринництво України. – 1995. – №2. – С.21.

РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПАПИЛОМАТОЗА И СРАВНИТЕЛЬНАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ
ЛЕЧЕНИЯ БОЛЬНОГО КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА БОЛЬНОГО НА
ПАПИЛОМАТОЗ

Черняк С.В., канд. вет. наук,
Головаха В.И., канд. вет. наук,
Нагорный В.В., канд. вет. наук,
Стадник П.О., канд. вет. наук

Белоцерковский ГАУ

Черняк Н.Г., канд. с.-х. наук

Институт разведения и генетики животных УААН, г. Киев
Ткаченко А.Е., гл. врач вет. медицины

Резюме

Установлено в возрастном аспекте степень распространения, а также частоту локализации папиллом в разных областях тела и проведена сравнительная оценка двух методов лечения крупного рогатого скота больного на папилломатоз.

PAPILLOMATOSIS DISTRIBUTION AND COMPARATIVE
EFFICIENCY OF CATTLE TREATMENT

Cherniak S.V., Cand. Sc. (Vet.),
Golovakha V.V., Cand. Sc. (Vet.),
Nagorniy V.V., Cand. Sc. (Vet.),
Stadnik P.O., Cand. Sc. (Vet.)

Bila Tserkva State Agrarian University, Bila Tserkva, Ukraine

Cherniak N.G., Cand. Sc. (Agriculture)
Institute of Animal Breeding and Genetics of UAAS

Tkalenko A.E., head veterinarian

Summary

There was established papillomatosis distribution rate and papilloma localization intensity on different parts of the body in dependence of the cattle age. The comparative efficiency of two therapeutic methods was determined.

УДК 619:616.98-074: 578.833.31

ИСПЫТАНИЕ ИММУНОГЕННОСТИ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ СЕРИЙ
ВИРУСВАКЦИНЫ "ЛК-М" ПРОТИВ КЛАССИЧЕСКОЙ ЧУМЫ СВИНЕЙ

Шиков О.Т., канд. вет. наук,
Сытюк М.П., асп.,
Билоконь В.И., науч. сотр.,
Панченко О.О., ст. науч. сотр.,
Собко Ю.А., канд. вет. наук,
Ображей А.Ф., член-кор. УААН

Институт ветеринарной медицины, г. Киев

Представлены результаты испытания двух серий вирусвакцины "ЛК-М" против классической чумы свиней (КЧС), изготовленных научно-производственным предприятием НПП "Био-Тест-Лаборатория" ("БТЛ") по показателям: стерильность, безвредность и иммуногенность. Опыты проводили на серонегативных подсвинках.